

گشتی در میدان ایالت و موزه مردم‌شناسی ارومیه

نه چکمه قزاقی داریم
نه جلیقه لرگی

۱۲ | صفحه

کارشناسان امنیت سایبری در گفت‌وگو با «ایران» مطرح کردند

همزیستی سامانه دولت الکترونیک
با ضعف امنیتی

۱۱ | صفحه

خشکسالی همچنان در کمین است

بازگشت رؤیای سبز و آبی جازموریان

در حال حاضر با بارش‌های بی‌سابقه در ۴۰ سال اخیر جازموریان ۱۰۰ درصد آبیگری شده است

یادداشت

چرخه خشکی و آبیگری
جازموریان ادامه داردمحمد فرتوت عنایت
کارشناس هواشناسی

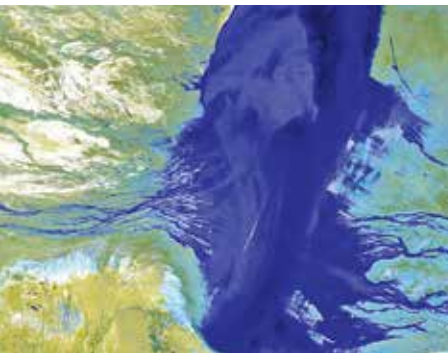
تالاب جازموریان که همین چند هفته پیش، حتی یک قطره آب هم نداشت، حالا پس از بارش‌های اخیر دوباره آبی شده و لاقل برای مدتی جان تازه گرفته است. تصاویر ماهواره سنتینل ۲ و شاخص NDWI نشان می‌دهد که بیش از ۳۰۰ کیلومتر مربع از مساحت این تالاب آبیگری شده است. البته اگر قدری با ارفاق مساحت آبیگری تالاب را به همراه آب‌های بسیار کم عمق آن حساب کنیم، سرجمع حدود ۷۰۰ کیلومتر از آن آبیگری شده است.

آخرین باری که جازموریان رنگ آب را به خود دیده بود به حدود ۲۰ ماه قبل یعنی بهار سال ۱۳۹۹ برمی‌گردد؛ بهاری که به لطف بارش‌های سنگین زمستان ۹۸ و سیلاب‌های پیاپی آن، به طور کم سابقه‌ای جازموریان را زنده کرد.

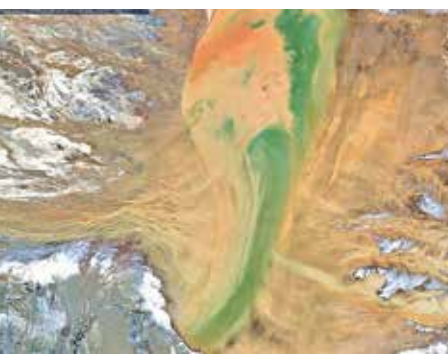
مسئولان محلی در کرمان فروردین سال ۹۹ میزان آبیگری جازموریان را ۱۰۰ درصد مساحت آن اعلام کردند و همان زمان گفتند که قطعاً تالاب در فصل گرم سال خشک می‌شود.

آنها حتی پیش‌بینی کردند که پس از خشک شدن آب تالاب و از بین رفتن پوشش گیاهی آن، احتمال آتش‌سوزی در آن نیز وجود دارد. این پیش‌بینی دقیقاً رخ داد و زندگی جازموریان کمتر از چند ماه بیشتر دوام نیاورد و تیرماه سال گذشته به طور کامل از دست رفت. بررسی تصاویر ماهواره‌ای نشان می‌دهد که این خشکیدگی طولانی تا اوایل دی ماه امسال ادامه یافت. حالا هم انگار همان چرخه دارد تکرار می‌شود و تالاب جان گرفته پس از بارش‌های قابل توجه، احتمالاً چند ماه بعد دوباره خشک می‌شود. اما خشک شدن جازموریان به چند دلیل عمده اتفاق می‌افتد که دمای بالای هوا در فصل گرم سال و وزش بادهای محلی شدید از مهم‌ترین دلایل بتخیر آب آن محسوب می‌شود و سدسازی در حوضه آبریز آن و عدم تخصیص حقبه نیز سبب می‌شود تا تالاب پس از چند ماه به طور کامل خشک شود.

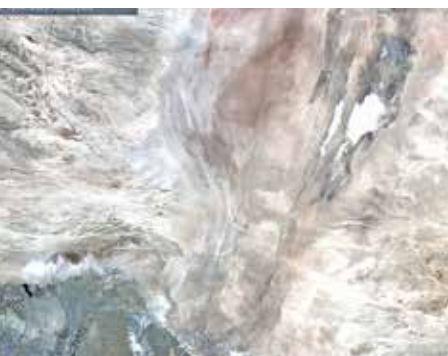
خشکی جازموریان اما پیامدهای منفی زیادی دارد که طوفان‌های شن و ذرات غبار یکی از عواقب این خشکی است. شرایطی که در کنار آب و هوای گرم و خشک اطراف جازموریان، وضعیت البته این عواقب فقط دامن مناطق اطراف را نمی‌گیرد بلکه به مدد وزش بادهای محلی به عمق استان‌های اطراف نیز می‌رسد و جمعیت میلیونی را درگیر خود می‌کند.

نقش ماهواره‌ای جازموریان در ۲۰ دی‌ماه

نقش ماهواره‌ای جازموریان در ۲۰ دی‌ماه

نقش ماهواره‌ای جازموریان در ۲۰ آذرماه

تکس‌ها، ایستا و پربا

تالاب‌های خشکیده استان از این بارش‌ها گفت: هامون و جازموریان بی‌تأثیر از بارش‌ها نیستند، اما رفع خشکیدگی و احیای دو تالاب یاد شده نیازمند تداوم این گونه بارش‌ها به مدت ۱۰ تا ۱۵ سال و به تعبیری وقوع ترسالی و رفع خشکسالی‌هاست.

حیدری با تأکید بر اینکه در حال حاضر حقبه هامون از هیرمند قطع شده است، افزود: باید توجه داشت که تغذیه اصلی هامون بستگی به میزان بارش‌ها در افغانستان دارد. اگر بارش‌ها آنجا خوب باشد بی‌شک هامون از جاری شدن سیلاب‌ها بهره خواهد برد. تا پیش از حضور طالبان ما به سایتهای هواشناسی این کشور رجوع و وضعیت آب و هوایی و میزان بارش‌ها را رصد می‌کردیم، اما اکنون این سایت از دسترس خارج شده و ما اطلاعاتی از میزان بارش‌ها در کشور همسایه نداریم.

مدیرکل هواشناسی سیستان و بلوچستان درباره وضعیت جازموریان هم گفت: شرایط جازموریان با هامون فرق می‌کند، زیرا حوضه آبریز آن در کشورمان قرار دارد. ۵۱ درصد جازموریان در استان کرمان و ۴۹ درصد هم در سیستان و بلوچستان قرار دارد. ساخت سدهایی در جنوب کرمان باعث شد تا حقبه جازموریان بشدت تقلیل یابد و باعث خشکیدگی مطلق آن شود. در واقع جازموریان را خودمان خشک کرده‌ایم.

حیدری درباره تأثیر بارش‌ها در جنوب کرمان اظهار کرد: در هفته‌های اخیر شاهد بارش‌های خوبی در کرمان بوده‌ایم. درست است که این بارش‌ها سبب طغیان رودخانه‌ها و جاری شدن سیلاب‌ها شده اما نعمات زیادی هم به همراه داشته است. البته به این نکته دقت کنید که مقصد نهایی سیلاب‌های کرمان سدهای این استان هستند نه تالاب جازموریان. در واقع اگر حقبه‌ها رعایت شود بی‌شک جازموریان از خشکیدگی رهایی می‌یابد.

“

مدیرکل هواشناسی
سیستان و بلوچستان:هامون و جازموریان
بی‌تأثیر از بارش‌ها
نیستند، اما رفعخشکیدگی و احیای
دو تالاب یاد شدهنیازمند تداوم اینگونه
بارش‌ها به مدت ۱۰ تا۱۵ سال و به تعبیری
وقوع ترسالی و رفعخشکسالی‌هاست.
در حال حاضر حقبههامون از هیرمند
قطع شده است. بایدتوجه داشت که تغذیه
اصلی هامون بستگیبه میزان بارش‌ها در
افغانستان دارد. اگربارش‌ها آنجا خوب
باشد بی‌شک هامون ازجاری شدن سیلاب‌ها
بهره خواهد برد

هلیل رود در استان کرمان و بمپور در استان سیستان و بلوچستان طی سال‌های آینده شاهد وضعیتی پایدار در منطقه باشیم. وی با اشاره به اینکه آخرین آبیگری این تالاب به سال ۹۸ باز می‌گردد، افزود: در آن سال بیش از ۸۰ درصد سطح تالاب آبیگری شده بود. البته چون تالاب جازموریان عمق زیادی ندارد میزان آبیگری بر اساس وسعت اندازه‌گیری می‌شود.

این مقام مسئول با اشاره به اینکه در سال‌های اخیر این تالاب وضعیت مناسبی نداشته است، افزود: برخلاف تصور عموم حقبه تالاب پشت سدها ذخیره نشده و بخش قابل توجهی از آن باید از منابع آب زیرزمینی تأمین شود اما از آنجایی که در محدوده این تالاب ۱۱ هزار حلقه چاه وجود دارد هیچ زمانی حقبه به تالاب نرسیده است.

■ **آسیب‌های جازموریان محصول ۳۰ سال دست‌اندازی به طبیعت است**
مدیرکل حفاظت محیط زیست استان کرمان با تأکید بر اینکه آسیب‌هایی که در سال‌های اخیر به جازموریان وارد شده محصول ۳۰ سال دست‌درازی‌ها به طبیعت بوده است، افزود: بارش‌ها همواره موجب سرزندگی طبیعت و محیط زیست شده و اگر این بارش‌ها سبب سیل شده و به باغدار و کشاورز خسارتی وارد کرده تنها حاصل رفتار اشتباه ما طی سال‌های گذشته بوده است.

وی از تدوین برنامه جامع ۲۰ ساله برای احیای تالاب جازموریان خبر داد و افزود: این برنامه به تازگی به تصویب شورای برنامه‌ریزی هر دو استان کرمان و سیستان و بلوچستان رسیده است. نماینده ۵ شهر جنوبی استان کرمان در مجلس هم پیگیر هستند تا در بودجه ۱۴۰۱ اعتباری برای آن در نظر گرفته شود.

■ **بارش‌های اخیر جوابگوی تشنگی هامون و جازموریان نیست**

«وحید پورمردان»، کارشناس حفاظت محیط زیست استان سیستان و بلوچستان هم در گفت‌وگو با «ایران» با اشاره به اینکه بارش‌ها باید

هم به آنان نشان دهد. با وجود این خبر بد این است که روزگار سبز و آبی جازموریان موقتی است. همچنان که در سال‌های گذشته هم لحظه خوش جازموریان، عمر چندانی نداشت. خشکی و بی‌آبی تا ژرفی خاک جازموریان نفوذ کرده است. با سیراب شدن جازموریان مشکل ریزگردها تنها در مقطع فعلی تا حد زیادی رفع شده و این وضعیت در صورتی پایدار می‌ماند که بارندگی‌ها ادامه دار باشد و حقبه تالاب بموقع و به طور کامل تخصیص یابد. تشنگی حاصل از حدود ۳ دهه خشکسالی در این تالاب‌ها به حدی است که احیای این تالاب مستلزم تداوم بارش‌ها به مدت ۱۰ تا ۱۵ سال و به تعبیری وقوع ترسالی و رفع خشکسالی‌هاست.

■ **بعد از ۴۰ سال جازموریان بهترین آبیگری را داشت**

نیمه غربی این حوضه ۳۵ هزار و ۶۰۰ کیلومترمربع مساحت دارد که در استان کرمان واقع شده و نیمه شرقی آن با مساحت ۳۴ هزار کیلومترمربع در استان سیستان و بلوچستان قرار دارد. در محدوده این تالاب دشت‌های جیرفت، فاریاب و رودبار جنوب در استان کرمان و دشت‌های ایرانشهر، بمپور، سردگان، دلگان، سرختی و اسبکه در استان سیستان و بلوچستان قرار دارند که با توجه به پوشش گیاهی غنی که در فصل‌های پر بارش در این منطقه ایجاد می‌شود، کشاورزی و دامداری در محدوده تالاب رونق پیدا می‌کند. در حوضه آبریز تالاب جازموریان پنج رودخانه با مساحت آبریز بیش از ۱۰۰۰ کیلومترمربع جریان دارند که هلیل رود بزرگترین آنهاست و سایر رودهای این حوضه فصلی و کم‌آب هستند که همه آب‌های سطحی جاری در این حوضه، به هامون جازموریان می‌ریزند.

مردم کرمان که تا پیش از این روزهای زیادی از سال را درگیر گرد و غبار بودند، حالا با آبیگری کامل جازموریان امیدوارند تا شاید این منطقه که از کانون‌های اصلی گرد و غبار استان بوده از وضعیت بحرانی خارج شود و آسمان روی خوش‌ش را

شیماجهان‌بخش
خبرنگار

بستر خشکیده هامون در سیستان و بلوچستان تر شده و تالاب جازموریان کرمان هم به طور کامل آبیگری شده است. این خبر خوش پیامد بارش‌هایی است که در چند هفته اخیر استان‌های جنوبی و خشک کشور را فرا گرفت. هرچند این بارش‌ها خسارت‌های زیادی هم به همراه داشته اما سرزندگی و شادابی را هم برای مردم و هم برای محیط زیست به همراه آورده است. تالاب هامون جازموریان در جغرافیای جنوب شرق کشور و در مرز استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان واقع شده است که ۶۹ هزار و ۶۰۰ کیلومترمربع مساحت دارد.